

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 19.4.2023
C(2023) 2578 final

ANNEX

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στην

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Έγκριση του περιεχομένου σχεδίου κανονισμού της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ
ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ (ΕΕ) .../... ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
της XXX

**σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης
για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις
ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που
παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος**

ΣΧΕΔΙΟ

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 108 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) 2015/1588 του Συμβουλίου, της 13ης Ιουλίου 2015, για την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ορισμένες κατηγορίες οριζόντιων κρατικών ενισχύσεων¹, και ιδίως το άρθρο 2 παράγραφος 1,

Κατόπιν διαβούλευσης με τη συμβουλευτική επιτροπή για τις κρατικές ενισχύσεις,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Η πείρα που έχει αποκτήσει η Επιτροπή από την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος κατά την έννοια του άρθρου 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ έχει καταδείξει πως το ανώτατο όριο μέχρι το οποίο τα πλεονεκτήματα που χορηγούνται στις εν λόγω επιχειρήσεις είναι δυνατό να θεωρηθεί ότι δεν επηρεάζουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών ή δεν στρεβλώνουν ούτε απειλούν να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό μπορεί, σε ορισμένες περιπτώσεις, να διαφέρει από το γενικής ισχύος ανώτατο όριο των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που ορίζει ο κανονισμός (ΕΕ) αριθ. XXX. Πράγματι, τουλάχιστον μέρος των εν λόγω πλεονεκτημάτων είναι πιθανό να αποτελεί αντιστάθμιση για επιπρόσθετα έξοδα που συνδέονται με την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος. Επιπλέον, πολλές δραστηριότητες που χαρακτηρίζονται ως παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος είναι τοπικού χαρακτήρα.
- (2) Σε αυτή τη βάση, η Επιτροπή εξέδωσε το 2012 τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 360/2012² που περιέχει συγκεκριμένους κανόνες για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται στις επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού

¹ ΕΕ L 248 της 24.9.2015, σ. 1.

² Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 360/2012 της Επιτροπής, της 25ης Απριλίου 2012, σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L 114 της 26.4.2012, σ. 8).

συμφέροντος. Σύμφωνα με το άρθρο 2 παράγραφος 2 του εν λόγω κανονισμού, οι ενισχύσεις που χορηγούνται σε επιχειρήσεις οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος θα πρέπει να θεωρείται ότι δεν επηρεάζουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών ή ότι δεν στρεβλώνουν ούτε απειλούν να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό, υπό την προϋπόθεση ότι το συνολικό ποσό της χορηγούμενης για την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος ενίσχυσης που λαμβάνει η δικαιούχος επιχείρηση δεν υπερβαίνει τις 500 000 EUR σε οποιαδήποτε περίοδο τριών οικονομικών ετών.

- (3) Ο εν λόγω κανονισμός τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΕ) 2020/1474 της Επιτροπής³, ώστε να παραταθεί η περίοδος εφαρμογής του έως τις 31 Δεκεμβρίου 2023 και να δοθεί η δυνατότητα στις επιχειρήσεις που κατέστησαν προβληματικές λόγω της COVID-19 να παραμείνουν επιλέξιμες βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 360/2012 κατά την περίοδο από την 1η Ιανουαρίου 2020 έως τις 30 Ιουνίου 2021.
- (4) Με βάση την πείρα που αποκτήθηκε από την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 360/2012, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 2020/1474, είναι σκόπιμο να αναθεωρηθεί ο εν λόγω κανονισμός, ιδίως για να ευθυγραμμιστεί με τον γενικό κανονισμό για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (ΕΕ) αριθ. XXX και λόγω του ότι θα λήξει στις 31 Δεκεμβρίου 2023.
- (5) Είναι σκόπιμο να αυξηθεί σε 650 000 EUR το ανώτατο όριο του ποσού των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας για την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος που μπορεί να λάβει μία ενιαία επιχείρηση ανά κράτος μέλος κατά τη διάρκεια οποιασδήποτε τριετούς περιόδου. Το εν λόγω ανώτατο όριο αντικατοπτρίζει τον πληθωρισμό που σημειώθηκε από την έναρξη ισχύος του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 360/2012 και τις πιθανές εκτιμώμενες εξελίξεις κατά την περίοδο ισχύος του παρόντος κανονισμού. Το ανώτατο αυτό όριο είναι απαραίτητο για να εξασφαλιστεί ότι κάθε μέτρο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού μπορεί να θεωρείται ότι δεν επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών και δεν νοθεύει ούτε απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό.
- (6) Τα έτη που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για να διαπιστωθεί η κάλυψη ή μη του εν λόγω ανώτατου ορίου θα πρέπει να είναι τα οικονομικά έτη που λαμβάνονται ως βάση για φορολογικούς σκοπούς από την εκάστοτε επιχείρηση στο οικείο κράτος μέλος. Η κρίσιμη περίοδος των τριών συναπτόντων ετών θα πρέπει να εκτιμάται σε κυλιόμενη βάση, ούτως ώστε, για κάθε νέα χορήγηση ενίσχυσης ήσσονος σημασίας, να είναι απαραίτητο να καθορίζεται το συνολικό ποσό ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγούνται κατά τη διάρκεια του εκάστοτε οικονομικού έτους, καθώς και κατά τα προηγούμενα δύο οικονομικά έτη. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη κάθε ενίσχυση που χορηγείται από ένα κράτος μέλος, ακόμη και όταν αυτή χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει με πόρους ενωσιακής προέλευσης υπό τον έλεγχο του εν λόγω κράτους μέλους. Δεν θα πρέπει να είναι δυνατή η κατάτμηση των μέτρων ενίσχυσης που υπερβαίνουν το όριο που ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας σε

³ Κανονισμός (ΕΕ) 2020/1474 της Επιτροπής της 13ης Οκτωβρίου 2020 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 360/2012 όσον αφορά την παράταση της περιόδου εφαρμογής του και μια χρονικά περιορισμένη παρέκκλιση για τις προβληματικές επιχειρήσεις ώστε να ληφθεί υπόψη ο αντίκτυπος της πανδημίας COVID-19 (ΕΕ L 337 της 14.10.2020, σ. 1).

περισσότερα μικρότερα τμήματα κατά τρόπον ώστε τα τμηματικά αυτά ποσά να εμπίπτουν πλέον στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.

- (7) Για τους σκοπούς των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στη ΣΛΕΕ, επιχείρηση είναι κάθε οντότητα, είτε πρόκειται για φυσικό είτε για νομικό πρόσωπο, που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, ανεξαρτήτως του νομικού καθεστώτος της και του τρόπου με τον οποίο χρηματοδοτείται⁴. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει διευκρινίσει ότι μια οντότητα που «μέσω της πλειοψηφικής συμμετοχής της σε εταιρεία» ασκεί κατ' ουσίαν έλεγχο καθώς «αναμειγνύεται ευθέως ή εμμέσως στη διαχείριση της εν λόγω εταιρείας» πρέπει να θεωρείται ότι μετέχει στην οικονομική δραστηριότητα της εν λόγω εταιρείας. Πρέπει, επομένως, να χαρακτηριστεί και η ίδια η οντότητα επιχείρηση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ⁵. Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει αποφανθεί ότι όλες οι οντότητες οι οποίες ελέγχονται (σε νομική βάση ή *de facto*) από την ίδια οντότητα θα πρέπει να θεωρείται ότι συνιστούν ενιαία επιχείρηση⁶. Για λόγους ασφάλειας δικαίου και για να μειωθεί ο διοικητικός φόρτος, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να προβλέπει σαφή και εξαντλητικό κατάλογο κριτηρίων βάσει των οποίων θα προσδιορίζεται πότε οι δύο ή περισσότερες επιχειρήσεις που βρίσκονται στο ίδιο κράτος μέλος πρέπει να θεωρούνται ενιαία επιχείρηση. Η Επιτροπή επέλεξε τα κριτήρια που είναι κατάλληλα για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού από τα καθιερωμένα κριτήρια που προσδιορίζουν τις «συνδεδεμένες επιχειρήσεις» στο πλαίσιο του ορισμού των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), ο οποίος περιλαμβάνεται στη σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής⁷ και στο παράρτημα Ι του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής⁸. Τα κριτήρια αυτά θα πρέπει να εφαρμόζονται, δεδομένου του πεδίου εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, τόσο στις ΜΜΕ όσο και στις μεγάλες επιχειρήσεις και θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι ένας όμιλος συνδεδεμένων επιχειρήσεων θεωρείται ενιαία επιχείρηση για την εφαρμογή του κανόνα για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας. Ωστόσο, οι επιχειρήσεις που δεν έχουν καμία άλλη σχέση μεταξύ τους, εκτός από το γεγονός ότι καθεμία από αυτές έχει άμεση σχέση με τον ίδιο δημόσιο φορέα ή φορείς, δεν θα πρέπει να αντιμετωπίζονται ως συνδεδεμένες μεταξύ τους. Συνεπώς, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ιδιαίτερη κατάσταση των επιχειρήσεων που ελέγχονται από τον ίδιο δημόσιο φορέα ή φορείς, οι οποίοι ενδέχεται να έχουν ανεξάρτητη εξουσία λήψης αποφάσεων.
- (8) Ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται μόνον σε ενισχύσεις οι οποίες χορηγούνται για την παροχή υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος. Επομένως, θα πρέπει να ανατίθεται εγγράφως στη δικαιούχο επιχείρηση η παροχή της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος για την οποία χορηγείται η ενίσχυση. Ενώ η πράξη ανάθεσης θα πρέπει να ενημερώνει την επιχείρηση σχετικά με την υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος για την οποία χορηγείται η ενίσχυση, δεν θα πρέπει

⁴ Απόφαση του Δικαστηρίου, της 10ης Ιανουαρίου 2006, *Ministero dell'Economia e delle Finanze κατά Cassa di Risparmio di Firenze and Others*, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, σκέψη 107.

⁵ Ό.π., σκέψεις 112 και 113.

⁶ Απόφαση του Δικαστηρίου, της 13ης Ιουνίου 2002, *Netherlands κατά Επιτροπής*, C-382/99, ECLI:EU:C:2002:363.

⁷ Σύσταση 2003/361/ΕΚ της Επιτροπής, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων (ΕΕ L 124 της 20.5.2003, σ. 36).

⁸ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 651/2014 της Επιτροπής, της 17ης Ιουνίου 2014, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την εσωτερική αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης (ΕΕ L 187 της 26.6.2014, σ. 1).

κατ' ανάγκη να περιέχει όλες τις λεπτομερείς πληροφορίες που ορίζονται στην απόφαση 2012/21/ΕΕ της Επιτροπής⁹.

- (9) Λαμβανομένων υπόψη των ειδικών κανόνων που ισχύουν στους τομείς της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων, της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, του γεγονότος ότι σπάνια ανατίθενται σε επιχειρήσεις των εν λόγω τομέων υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, καθώς και του ενδεχομένου να πληρούνται στους τομείς αυτούς τα κριτήρια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ στην περίπτωση ενισχύσεων των οποίων το ποσό είναι μικρότερο από το όριο που καθορίζεται στον παρόντα κανονισμό, είναι σκόπιμο να εξαιρεθούν οι τομείς αυτοί από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.
- (10) Λόγω των ομοιοτήτων μεταξύ της μεταποίησης και εμπορίας γεωργικών προϊόντων, αφενός, και μη γεωργικών προϊόντων, αφετέρου, ο παρών κανονισμός είναι σκόπιμο να καλύπτει και τη μεταποίηση και εμπορία γεωργικών προϊόντων, εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις. Εν προκειμένω, οι δραστηριότητες εντός της γεωργικής εκμετάλλευσης, οι οποίες είναι απαραίτητες προκειμένου να προετοιμαστεί το προϊόν για την πρώτη πώληση, π.χ. συγκομιδή, κοπή και αλώνισμα των σιτηρών ή συσκευασία αυγών, ή η πρώτη πώληση σε μεταπωλητές ή μεταποιητές δεν θα πρέπει να λογίζονται ως μεταποίηση και εμπορία.
- (11) Το Δικαστήριο έχει αποφανθεί¹⁰ ότι, αφ' ης στιγμής η Ένωση έχει θεσπίσει νομοθεσία για τη συγκρότηση κοινής οργάνωσης της αγοράς σε έναν συγκεκριμένο γεωργικό τομέα, τα κράτη μέλη οφείλουν να μη θεσπίζουν κανένα μέτρο ικανό να θίξει την οικεία κοινή οργάνωση ή να εισαγάγει παρέκκλιση από αυτή. Για τον λόγο αυτόν, ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε ενισχύσεις των οποίων το ποσό καθορίζεται με βάση την τιμή ή την ποσότητα προϊόντων που αγοράζονται ή διατίθενται στην αγορά. Επίσης, δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε περιπτώσεις στήριξης που συνοδεύεται από την υποχρέωση απόδοσης ενός μέρους της ενίσχυσης σε πρωτογενείς παραγωγούς.
- (12) Ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται στις εξαγωγικές ενισχύσεις ή σε ενισχύσεις εξαρτώμενες από τη χρήση εγχώριων αντί εισαγόμενων αγαθών ή υπηρεσιών. Εν γένει, οι ενισχύσεις για την κάλυψη του κόστους συμμετοχής σε εμπορικές εκθέσεις ή μελετών ή συμβουλευτικών υπηρεσιών απαραίτητων για τη διάθεση νέου ή ήδη υπάρχοντος προϊόντος σε νέα αγορά άλλου κράτους μέλους ή τρίτης χώρας δεν θα πρέπει να συνιστούν εξαγωγικές ενισχύσεις.
- (13) Στις περιπτώσεις στις οποίες μια επιχείρηση δραστηριοποιείται σε τομείς που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού αλλά δραστηριοποιείται επίσης σε άλλους τομείς ή ασκεί άλλες δραστηριότητες, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται στους εν λόγω άλλους τομείς ή δραστηριότητες, με την προϋπόθεση ότι το οικείο κράτος μέλος διασφαλίζει, με κατάλληλα μέσα όπως ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων ή ο διαχωρισμός των λογαριασμών, ότι οι δραστηριότητες στους

⁹ Απόφαση 2012/21/ΕΕ της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 2011, για την εφαρμογή του άρθρου 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος (ΕΕ L 7 της 11.1.2012, σ. 3).

¹⁰ Απόφαση του Δικαστηρίου της 12ης Δεκεμβρίου 2002, *Γαλλία κατά Επιτροπής*, C-456/00, ECLI:EU:C:2002:753, σκέψη 31.

εξαιρούμενους τομείς δεν τυγχάνουν ενισχύσεων ήσσονος σημασίας. Εάν δεν μπορεί να εξασφαλιστεί ότι οι δραστηριότητες σε τομείς στους οποίους ισχύουν χαμηλότερα ανώτατα όρια για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας τυγχάνουν ενισχύσεων ήσσονος σημασίας μόνο μέχρι τα εν λόγω χαμηλότερα ανώτατα όρια, θα πρέπει να εφαρμόζεται το χαμηλότερο ανώτατο όριο σε όλες τις δραστηριότητες της επιχείρησης. Σύμφωνα με τις αρχές που διέπουν τις ενισχύσεις οι οποίες εμπίπτουν στο άρθρο 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, ενίσχυση ήσσονος σημασίας θα πρέπει να θεωρείται ότι χορηγείται τη χρονική στιγμή κατά την οποία παραχωρείται στην οικεία επιχείρηση το έννομο δικαίωμα λήψης της ενίσχυσης σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό νομικό καθεστώς.

- (14) Προκειμένου να αποτραπεί η καταστρατήγηση των μέγιστων επιτρεπόμενων τιμών έντασης ενίσχυσης που προβλέπονται σε διάφορες νομικές πράξεις της Ένωσης, οι ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που χορηγούνται σε επιχειρήσεις οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος δεν θα πρέπει να σωρεύονται με άλλες κρατικές ενισχύσεις για τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες αν από τη σώρευση αυτή προκύπτει ένταση ενίσχυσης μεγαλύτερη από αυτήν που καθορίζεται με βάση τις ειδικές περιστάσεις εκάστης περίπτωσης σε κανονισμό περί απαλλαγής κατά κατηγορία ή απόφαση που έχει εκδώσει η Επιτροπή.
- (15) Ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να θίγει την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. XXX στις επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος. Είναι σκόπιμο να διατηρήσουν τα κράτη μέλη την ευχέρεια να επιλέξουν αν θα βασιστούν στον παρόντα κανονισμό ή στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. XXX αναφορικά με τις ενισχύσεις που χορηγούνται για την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος.
- (16) Το Δικαστήριο, στην απόφαση *Altmark*¹¹, καθόρισε τις προϋποθέσεις οι οποίες πρέπει να πληρούνται έτσι ώστε η αντιστάθμιση για την παροχή υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος να μη συνιστά κρατική ενίσχυση. Με τις εν λόγω προϋποθέσεις διασφαλίζεται ότι αντιστάθμιση περιοριζόμενη στα καθαρά έξοδα στα οποία υποβάλλεται μια αποτελεσματική επιχείρηση για την παροχή υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος δεν συνιστά κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ. Εάν δεν τηρούνται οι εν λόγω προϋποθέσεις, η αντιστάθμιση συνιστά κρατική ενίσχυση η οποία ενδέχεται να κηρυχθεί συμβιβάσιμη με βάση τους εφαρμοστέους κανόνες της Ένωσης. Προκειμένου να αποφευχθεί η εφαρμογή του παρόντος κανονισμού με σκοπό την καταστρατήγηση των προϋποθέσεων που καθορίστηκαν στη δικαστική απόφαση *Altmark*, και για να αποτραπεί η περίπτωση ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται δυνάμει του παρόντος κανονισμού να επηρεάσουν τις συναλλαγές λόγω της σώρευσής τους με άλλη αντιστάθμιση για την ίδια υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος, οι ενισχύσεις ήσσονος σημασίας βάσει του παρόντος κανονισμού δεν θα πρέπει να σωρεύονται με οποιαδήποτε άλλη αντιστάθμιση για την ίδια υπηρεσία, χωρίς να έχει σημασία κατά πόσον συνιστούν κρατική ενίσχυση με βάση τη δικαστική απόφαση *Altmark* ή συμβιβάσιμη κρατική ενίσχυση με βάση την απόφαση 2012/21/ΕΕ ή με βάση

¹¹ Απόφαση του Δικαστηρίου, της 24ης Ιουλίου 2003, *Altmark Trans GmbH και Regierungspräsidium Magdeburg κατά Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, και Oberbundesanwalt beim Bundesverwaltungsgericht*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, σκέψεις 88 έως 93.

την ανακοίνωση 2012/C 8/03 της Επιτροπής¹². Επομένως, ο παρών κανονισμός δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε αντιστάθμιση που λαμβάνεται για την παροχή υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος για την οποία χορηγούνται συγχρόνως και άλλα είδη αντιστάθμισης, εκτός αν τα εν λόγω άλλα είδη αντιστάθμισης συνιστούν ενίσχυση ήσσονος σημασίας σύμφωνα με άλλους κανονισμούς σχετικά με τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας και τηρούνται οι κανόνες περί σώρευσης οι οποίοι καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό.

- (17) Για λόγους διαφάνειας, ίσης μεταχείρισης και ορθής εφαρμογής του ανώτατου ορίου για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, είναι σκόπιμο όλα τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν την ίδια μέθοδο υπολογισμού. Για να διευκολυνθεί ο υπολογισμός, τα ποσά των ενισχύσεων που δεν έχουν μορφή επιχορήγησης σε μετρητά θα πρέπει να μετατρέπονται σε ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης. Ο υπολογισμός του ισοδύναμου επιχορήγησης για διαφανείς μορφές ενίσχυσης με εξαίρεση τις επιχορηγήσεις, και για ενισχύσεις που είναι καταβλητέες σε περισσότερες δόσεις προϋποθέτει τη χρήση των επιτοκίων της αγοράς τα οποία ισχύουν κατά τον χρόνο χορήγησης της εκάστοτε ενίσχυσης. Με σκοπό την ομοιόμορφη, διαφανή και απλή εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, ως επιτόκια της αγοράς για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να θεωρούνται τα επιτόκια αναφοράς, όπως αυτά καθορίζονται επί του παρόντος στην ανακοίνωση 2008/C 14/02 της Επιτροπής¹³.
- (18) Προς χάριν της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της αποτελεσματικής παρακολούθησης, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να εφαρμόζεται μόνο στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που χαρακτηρίζονται από διαφάνεια. Ως διαφανής θεωρείται μια ενίσχυση ως προς την οποία είναι δυνατό να υπολογισθεί εκ των προτέρων το ακριβές ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης χωρίς να είναι αναγκαία εκτίμηση κινδύνου. Ακριβής υπολογισμός είναι δυνατός, παραδείγματος χάρη, όσον αφορά επιχορηγήσεις, επιδοτήσεις επιτοκίου και φοροαπαλλαγές που υπόκεινται σε συγκεκριμένο όριο ή άλλα μέσα που προβλέπουν συγκεκριμένο όριο με το οποίο διασφαλίζεται ότι δεν γίνεται υπέρβαση του ισχύοντος ανώτατου ορίου. Η πρόβλεψη συγκεκριμένου ορίου σημαίνει ότι εφόσον το ακριβές ποσό της ενίσχυσης δεν είναι γνωστό, το κράτος μέλος θα πρέπει να υποθέσει ότι το ποσό ισούται με το συγκεκριμένο όριο, προκειμένου να εξασφαλίσει ότι διάφορα μέτρα ενίσχυσης λαμβανόμενα από κοινού δεν υπερβαίνουν το ανώτατο όριο που καθορίζεται στον παρόντα κανονισμό και να εφαρμόσει τους κανόνες σώρευσης.
- (19) Οι ενισχύσεις που συνίστανται σε εισφορές κεφαλαίου δεν θα πρέπει να θεωρούνται διαφανείς ενισχύσεις ήσσονος σημασίας εκτός αν το συνολικό ποσό των κρατικών εισφορών κεφαλαίου δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο που ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας. Οι ενισχύσεις που συνίστανται σε μέτρα χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου με τη μορφή επενδύσεων μετοχικού ή οιονεί μετοχικού κεφαλαίου, όπως αναφέρεται στις κατευθυντήριες γραμμές για τη χρηματοδότηση

¹² Ανακοίνωση της Επιτροπής — Πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας (2011) (ΕΕ C 8 της 11.1.2012, σ. 15).

¹³ Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την αναθεώρηση της μεθόδου καθορισμού των επιτοκίων αναφοράς και προεξόφλησης (ΕΕ C 14 της 19.1.2008, σ. 6).

επιχειρηματικού κινδύνου¹⁴, δεν θα πρέπει να θεωρούνται διαφανείς ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, εκτός εάν το οικείο μέτρο παρέχει κεφάλαια που δεν υπερβαίνουν το ανώτατο όριο που ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας.

- (20) Οι ενισχύσεις υπό μορφή δανείου, συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που συνίστανται σε μέτρα χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου με τη μορφή δανείου, θα πρέπει να θεωρούνται διαφανείς ενισχύσεις ήσσονος σημασίας εφόσον το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης έχει υπολογιστεί με βάση τα επιτόκια της αγοράς που ισχύουν κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης. Προκειμένου να απλουστευτεί η εξέταση των μικρών δανείων περιορισμένης διάρκειας, χρειάζεται να προβλέπεται σαφής κανόνας που να εφαρμόζεται εύκολα και να λαμβάνει υπόψη τόσο το ποσό του δανείου όσο και τη διάρκειά του. Για τα δάνεια τα οποία εξασφαλίζονται με ασφάλειες που καλύπτουν τουλάχιστον το 50 % του δανείου και που δεν υπερβαίνουν είτε το ποσό των 3 250 000 EUR και διάρκεια πέντε ετών, είτε το ποσό των 625 000 EUR και διάρκεια δέκα ετών, θα πρέπει να θεωρηθεί ότι δεν υπερβαίνουν το ανώτατο όριο που ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας δυνάμει του παρόντος κανονισμού. Τούτο προκύπτει με βάση την πείρα που έχει αποκτήσει η Επιτροπή και λαμβανομένων υπόψη, αφενός, του πληθωρισμού που σημειώθηκε από την έναρξη ισχύος του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 360/2012 της Επιτροπής και, αφετέρου, των πιθανών εξελίξεων κατά την περίοδο ισχύος του παρόντος κανονισμού. Λόγω των δυσχερειών όσον αφορά τον προσδιορισμό του ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης των ενισχύσεων οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που ενδέχεται να μην είναι σε θέση να αποπληρώσουν το δάνειο, ο κανόνας αυτός δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε τέτοιου είδους επιχειρήσεις.
- (21) Οι ενισχύσεις που συνίστανται σε εγγυήσεις, συμπεριλαμβανομένων των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που συνίστανται σε μέτρα χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου υπό μορφή εγγυήσεων, θα πρέπει να θεωρούνται διαφανείς εάν το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης έχει υπολογιστεί με βάση τις προμήθειες ασφαλούς λιμένα που καθορίζονται στην ανακοίνωση της Επιτροπής για το αντίστοιχο είδος επιχείρησης¹⁵. Προκειμένου να απλουστευτεί η εξέταση των εγγυήσεων μικρής διάρκειας για την εξασφάλιση σχετικά μικρού δανείου σε ποσοστό μέχρι 80 %, χρειάζεται να προβλέπεται σαφής κανόνας που να εφαρμόζεται εύκολα και να λαμβάνει υπόψη τόσο το ποσό του υποκείμενου δανείου όσο και τη διάρκεια της εγγύησης. Αυτός ο κανόνας δεν θα πρέπει να ισχύει για εγγυήσεις επί υποκείμενων πράξεων που δεν αποτελούν δάνειο, όπως είναι οι εγγυήσεις για συναλλαγές με αντικείμενο μετοχικό κεφάλαιο. Επιπλέον, τα κράτη μέλη μπορούν να χρησιμοποιούν μέθοδο υπολογισμού του ακαθάριστου ισοδυνάμου επιχορήγησης των εγγυήσεων η οποία έχει κοινοποιηθεί στην Επιτροπή δυνάμει άλλου κανονισμού της Επιτροπής του τομέα των κρατικών ενισχύσεων που ίσχυε κατά τον χρόνο της κοινοποίησης και που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή ως σύμφωνη με την ανακοίνωση περί εγγυήσεων¹⁶ ή άλλη μεταγενέστερη σχετική ανακοίνωση, υπό την προϋπόθεση ότι η εγκεκριμένη μέθοδος περιλαμβάνει ρητή πρόβλεψη για το είδος της εγγύησης και το είδος της συγκεκριμένης υποκείμενης πράξης για την οποία πρόκειται στο πλαίσιο της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.

¹⁴ Ανακοίνωση της Επιτροπής — Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις για την προώθηση των επενδύσεων χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου (ΕΕ C 508 της 16.12.2021, σ. 1).

¹⁵ Παραδείγματος χάρη, ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 87 και 88 της συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις με τη μορφή εγγυήσεων (ΕΕ C 155 της 20.6.2008, σ. 10).

¹⁶ Ο.π.

Λόγω των δυσχερειών όσον αφορά τον προσδιορισμό του ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης των ενισχύσεων οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που ενδέχεται να μην είναι σε θέση να αποπληρώσουν το δάνειο, ο κανόνας αυτός δεν θα πρέπει να εφαρμόζεται σε τέτοιου είδους επιχειρήσεις.

- (22) Όταν ένα καθεστώς ενισχύσεων ήσσονος σημασίας εφαρμόζεται μέσω ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών, θα πρέπει να εξασφαλίζεται ότι οι ενδιάμεσοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί δεν λαμβάνουν καμία κρατική ενίσχυση. Ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί, για παράδειγμα, με την υποχρέωση των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών που επωφελούνται από κρατική εγγύηση να καταβάλλουν προμήθεια συμβατή με τους όρους της αγοράς ή να μετακυλίνουν πλήρως το όφελος που τυχόν αποκομίζουν στους τελικούς δικαιούχους, ή με την τήρηση του ανώτατου ορίου που ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας και άλλες προϋποθέσεις του παρόντος κανονισμού στο επίπεδο των ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών.
- (23) Μετά από κοινοποίηση κράτους μέλους, η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάζει αν ένα μέτρο ενίσχυσης, εάν δεν συνίσταται σε επιχορήγηση, δάνειο, εγγύηση, εισφορά κεφαλαίου, μέτρο χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου με τη μορφή επένδυσης μετοχικού ή οιονεί μετοχικού κεφαλαίου, φοροαπαλλαγές που υπόκεινται σε συγκεκριμένο όριο ή άλλα μέσα που προβλέπουν συγκεκριμένο όριο, οδηγεί σε ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης που δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο το οποίο ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, με αποτέλεσμα να εμπίπτει ενδεχομένως στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.
- (24) Η Επιτροπή θα πρέπει να είναι σε θέση να ελέγχει εάν τηρούνται οι κανόνες για τις κρατικές ενισχύσεις, ιδίως δε εάν οι ενισχύσεις που χορηγούνται βάσει των κανόνων για τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας πληρούν τις προϋποθέσεις που τίθενται με τους εν λόγω κανόνες. Σύμφωνα με την αρχή της καλόπιστης συνεργασίας που προβλέπεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τα κράτη μέλη οφείλουν να διευκολύνουν την εκπλήρωση αυτής της αποστολής προσδιορίζοντας τα εργαλεία που είναι αναγκαία για να εξασφαλίζεται ότι το συνολικό ποσό ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγούνται στην ίδια επιχείρηση για την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος δεν υπερβαίνει το ανώτατο συνολικό επιτρεπτό όριο. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν την υποχρέωση παρακολούθησης των χορηγούμενων ενισχύσεων ώστε να εξασφαλίζεται ότι αυτές δεν υπερβαίνουν τα σχετικά ανώτατα όρια και ότι τηρούνται οι κανόνες σώρευσης. Για να συμμορφωθούν με την υποχρέωση αυτή, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν πλήρεις πληροφορίες σχετικά με τις χορηγούμενες ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, σε μητρώο σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο, και να ελέγχουν ότι κάθε νέα χορήγηση ενίσχυσης δεν υπερβαίνει το σχετικό ανώτατο όριο.
- (25) Λαμβανομένου υπόψη του έννομου συμφέροντος για διαφάνεια όσον αφορά την παροχή πληροφοριών στο κοινό σχετικά με τη χρήση κρατικών πόρων, κατά τη στάθμιση των αναγκών διαφάνειας με τα δικαιώματα που απορρέουν από τους κανόνες προστασίας των δεδομένων, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η δημοσίευση του ονόματος του δικαιούχου της ενίσχυσης όταν ο δικαιούχος της ενίσχυσης είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει ονόματα φυσικών προσώπων είναι δικαιολογημένη. Οι κανόνες διαφάνειας αποσκοπούν στη βελτίωση της συμμόρφωσης, τη μεγαλύτερη

λογοδοσία, την αξιολόγηση από ομοτίμους και, εν τέλει, την αύξηση της αποτελεσματικότητας των δημόσιων δαπανών.

- (26) Ο παρών κανονισμός δεν θίγει τις απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων ή συμπληρωματικές απαιτήσεις που προβλέπονται στη ΣΛΕΕ ή σε τομεακή νομοθεσία της Ένωσης.
- (27) Λαμβανομένης υπόψη της συχνότητας με την οποία είναι γενικά αναγκαίο να αναθεωρεί η Επιτροπή τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, η περίοδος εφαρμογής του παρόντος κανονισμού θα πρέπει να είναι περιορισμένη.
- (28) Μετά τη λήξη ισχύος του παρόντος κανονισμού, τα κράτη μέλη θα πρέπει να έχουν στη διάθεσή τους περίοδο έξι μηνών για την προσαρμογή των ενισχύσεων που καλύπτονται από τον προηγούμενο κανονισμό.

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΟΝ ΠΑΡΟΝΤΑ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟ:

Άρθρο 1

Πεδίο εφαρμογής

- 1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις ενισχύσεις που χορηγούνται σε επιχειρήσεις οι οποίες παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος κατά την έννοια του άρθρου 106 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ.
- 2. Ο παρών κανονισμός δεν εφαρμόζεται σε:
 - α) ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁷.
 - β) ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην πρωτογενή παραγωγή γεωργικών προϊόντων·
 - γ) ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της μεταποίησης και της εμπορίας γεωργικών προϊόντων, στις ακόλουθες περιπτώσεις:
 - i) όταν το ποσό της ενίσχυσης καθορίζεται με βάση την τιμή ή την ποσότητα των εν λόγω προϊόντων που αγοράζονται από πρωτογενείς παραγωγούς ή διατίθενται στην αγορά από τις οικείες επιχειρήσεις,
 - ii) όταν η ενίσχυση συνοδεύεται από την υποχρέωση απόδοσής της εν μέρει ή εξ ολοκλήρου σε πρωτογενείς παραγωγούς·
 - δ) ενισχύσεις για δραστηριότητες που σχετίζονται με εξαγωγές προς τρίτες χώρες ή προς κράτη μέλη, ιδίως δε ενισχύσεις που συνδέονται άμεσα με τις

¹⁷ Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1379/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Δεκεμβρίου 2013, για την κοινή οργάνωση των αγορών των προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, την τροποποίηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 1184/2006 και (ΕΚ) αριθ. 1224/2009 και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 104/2000 του Συμβουλίου (ΕΕ L 354 της 28.12.2013, σ. 1).

εξαγόμενες ποσότητες, με τη δημιουργία και λειτουργία δικτύου διανομής ή με άλλες τρέχουσες δαπάνες που σχετίζονται με την εξαγωγική δραστηριότητα·

- ε) ενισχύσεις για τις οποίες τίθεται ως όρος η χρήση εγχώριων αγαθών και υπηρεσιών αντί των εισαγόμενων.
3. Στην περίπτωση επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στους τομείς οι οποίοι αναφέρονται στα στοιχεία α), β) ή γ) της παραγράφου 2 και δραστηριοποιούνται επίσης σε έναν ή περισσότερους από τους τομείς οι οποίοι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού ή ασκούν άλλες δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού, ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται μόνο σε εκείνους τους τομείς ή δραστηριότητες, και σε ενισχύσεις χορηγούμενες σε εκείνους τους τομείς ή δραστηριότητες, υπό την προϋπόθεση ότι τα οικεία κράτη μέλη διασφαλίζουν, με κατάλληλα μέσα, όπως ο διαχωρισμός των δραστηριοτήτων ή ο διαχωρισμός των λογαριασμών, ότι οι δραστηριότητες στους τομείς που εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού δεν τυγχάνουν ενίσχυσης ή σπονδίας που χορηγείται δυνάμει του παρόντος κανονισμού.

Άρθρο 2

Ορισμοί

1. Για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:
- α) «γεωργικά προϊόντα»: τα προϊόντα που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι της ΣΛΕΕ, με εξαίρεση τα προϊόντα αλιείας και υδατοκαλλιέργειας που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1379/2013·
 - β) «μεταποίηση γεωργικών προϊόντων»: κάθε επέμβαση επί γεωργικού προϊόντος από την οποία προκύπτει επίσης γεωργικό προϊόν, με εξαίρεση τις εργασίες εντός της γεωργικής εκμετάλλευσης που είναι απαραίτητες για την προετοιμασία προϊόντος ζωικής ή φυτικής προέλευσης για την πρώτη του πώληση·
 - γ) «εμπορία γεωργικών προϊόντων»: η κατοχή ή η έκθεση γεωργικού προϊόντος με σκοπό την πώληση, η διάθεση προς πώληση, η παράδοση ή κάθε άλλος τρόπος διάθεσης στην αγορά, εκτός από την πρώτη πώληση από πρωτογενή παραγωγό σε μεταπωλητές ή μεταποιητές, και κάθε δραστηριότητα προετοιμασίας ενός προϊόντος για την εν λόγω πρώτη πώληση· η πώληση από πρωτογενή παραγωγό σε τελικούς καταναλωτές θεωρείται εμπορία γεωργικών προϊόντων, εάν πραγματοποιείται σε χωριστές και ειδικές για τον σκοπό αυτόν εγκαταστάσεις.
2. Στην «ενιαία επιχείρηση» περιλαμβάνονται, για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού, όλες οι επιχειρήσεις που έχουν τουλάχιστον μία από τις ακόλουθες σχέσεις μεταξύ τους:
- α) μια επιχείρηση κατέχει την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων ή των εταίρων άλλης επιχείρησης·
 - β) μια επιχείρηση έχει το δικαίωμα να διορίζει ή να παύει την πλειοψηφία των μελών του διοικητικού, διαχειριστικού ή εποπτικού οργάνου άλλης επιχείρησης·

- γ) μια επιχείρηση έχει το δικαίωμα να ασκεί δεσπόζουσα επιρροή σε άλλη επιχείρηση βάσει σύμβασης που έχει συνάψει με αυτήν ή δυνάμει ρήτρας του καταστατικού αυτής της τελευταίας·
- δ) μια επιχείρηση που είναι μέτοχος ή εταίρος άλλης επιχείρησης ελέγχει μόνη της, βάσει συμφωνίας που έχει συνάψει με άλλους μετόχους ή εταίρους της εν λόγω επιχείρησης, την πλειοψηφία των δικαιωμάτων ψήφου των μετόχων ή των εταίρων αυτής της επιχείρησης.

Οι επιχειρήσεις που έχουν οποιαδήποτε από τις σχέσεις που αναφέρονται στην παράγραφο 1 στοιχεία α) έως δ) με μία ή περισσότερες άλλες επιχειρήσεις θεωρούνται επίσης ενιαία επιχείρηση.

Άρθρο 3

Ενισχύσεις ήσσονος σημασίας

1. Οι ενισχύσεις που χορηγούνται σε επιχειρήσεις για την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος θεωρείται ότι δεν ανταποκρίνονται σε όλα τα κριτήρια του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και, συνεπώς, δεν υπόκεινται στην υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, εφόσον πληρούν όλες τις προϋποθέσεις που ορίζει ο παρών κανονισμός.
2. Το συνολικό ποσό των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγούνται ανά κράτος μέλος σε μία ενιαία επιχείρηση η οποία παρέχει υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος δεν υπερβαίνει το ποσό των 650 000 EUR σε οποιαδήποτε περίοδο τριών οικονομικών ετών. Η χρονική περίοδος των τριών οικονομικών ετών καθορίζεται με βάση το οικονομικό έτος, όπως αυτό εφαρμόζεται από την επιχείρηση στο εκάστοτε κράτος μέλος.
3. Η ενίσχυση ήσσονος σημασίας θεωρείται ότι χορηγείται τη χρονική στιγμή κατά την οποία παραχωρείται στην οικεία επιχείρηση το έννομο δικαίωμα λήψης της ενίσχυσης σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό νομικό καθεστώς ανεξάρτητα από την ημερομηνία καταβολής της ενίσχυσης ήσσονος σημασίας στην επιχείρηση.
4. Το ανώτατο όριο των 650 000 EUR που προβλέπεται στην παράγραφο 2 ισχύει ανεξαρτήτως της μορφής της ενίσχυσης ήσσονος σημασίας ή του στόχου στον οποίον αυτή αποβλέπει και του κατά πόσον η ενίσχυση που χορηγείται από το οικείο κράτος μέλος χρηματοδοτείται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει με πόρους ενωσιακής προέλευσης υπό τον έλεγχο του εν λόγω κράτους μέλους.
5. Για τους σκοπούς του ανώτατου ορίου που καθορίζεται στην παράγραφο 2, η ενίσχυση εκφράζεται ως επιχορήγηση σε μετρητά. Σε όλες τις περιπτώσεις χρησιμοποιούνται ακαθάριστα ποσά, δηλαδή πριν αφαιρεθεί ο τυχόν φόρος ή άλλη επιβάρυνση. Εάν η ενίσχυση χορηγείται με μορφή άλλη από την επιχορήγηση, ως ποσό της ενίσχυσης λογίζεται το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησής της.
6. Οι ενισχύσεις που καταβάλλονται σε δόσεις ανάγονται στην αξία τους κατά τον χρόνο της χορήγησής τους. Το επιτόκιο που χρησιμοποιείται για την αναγωγή είναι το προεξοφλητικό επιτόκιο που ισχύει κατά τον χρόνο χορήγησης της ενίσχυσης.
7. Όταν σημειωθεί υπέρβαση του σχετικού ανώτατου ορίου που ορίζεται στην παράγραφο 2 με τη χορήγηση νέας ενίσχυσης ήσσονος σημασίας για την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, κανένα τμήμα της εν λόγω νέας

ενίσχυσης δεν υπάγεται στο ευεργέτημα του παρόντος κανονισμού.

8. Σε περίπτωση συγχωνεύσεων ή εξαγορών, όλες οι προηγούμενες ενισχύσεις ήσσοнос σημασίας που έχουν ήδη χορηγηθεί σε οποιαδήποτε από τις συγχωνευόμενες επιχειρήσεις λαμβάνονται υπόψη για να προσδιοριστεί κατά πόσο η νέα ενίσχυση ήσσοнос σημασίας στη νέα ή στην εξαγοράζουσα επιχείρηση υπερβαίνει το σχετικό ανώτατο όριο. Οι ενισχύσεις ήσσοнос σημασίας που είχαν χορηγηθεί νομίμως πριν από τη συγχώνευση ή την εξαγορά παραμένουν νόμιμες.
9. Αν μια επιχείρηση διασπαστεί σε δύο ή περισσότερες χωριστές επιχειρήσεις, η ενίσχυση ήσσοнос σημασίας που χορηγήθηκε πριν από τη διάσπαση καταλογίζεται στην επιχείρηση που έλαβε αυτή την ενίσχυση, η οποία είναι κατά κανόνα η επιχείρηση που ανέλαβε τις δραστηριότητες για τις οποίες χρησιμοποιήθηκε η ενίσχυση ήσσοнос σημασίας. Εάν ο εν λόγω καταλογισμός δεν είναι δυνατός, οι ενισχύσεις ήσσοнос σημασίας κατανέμονται αναλογικά με βάση τη λογιστική αξία των ιδίων κεφαλαίων των νέων επιχειρήσεων κατά την πραγματική ημερομηνία της διάσπασης.

Άρθρο 4

Υπολογισμός ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης

1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται μόνο στις ενισχύσεις ως προς τις οποίες είναι δυνατόν να υπολογιστεί εκ των προτέρων με ακρίβεια το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης της ενίσχυσης χωρίς να είναι αναγκαία εκτίμηση κινδύνου (στο εξής: διαφανείς ενισχύσεις).
2. Οι ενισχύσεις υπό μορφή επιχορηγήσεων ή επιδοτήσεων επιτοκίου θεωρούνται διαφανείς ενισχύσεις ήσσοнос σημασίας.
3. Οι ενισχύσεις υπό μορφή δανείου θεωρούνται διαφανείς ενισχύσεις ήσσοнос σημασίας εάν:
 - α) ο δικαιούχος δεν έχει υπαχθεί σε συλλογική διαδικασία αφερεγγυότητας ούτε πληροί τις προϋποθέσεις με βάση την εθνική νομοθεσία στην οποία υπόκειται για να υπαχθεί σε συλλογική διαδικασία αφερεγγυότητας κατόπιν αιτήσεως των δανειστών του. Για τις μεγάλες επιχειρήσεις, ο δικαιούχος βρίσκεται σε κατάσταση αντίστοιχη προς κατάταξη πιστοληπτικής ικανότητας τουλάχιστον B-· και
 - β) το δάνειο εξασφαλίζεται με ασφάλειες που καλύπτουν τουλάχιστον το 50 % του δανείου, το δε ποσό του δανείου ανέρχεται είτε σε 3 250 000 EUR για διάστημα πέντε ετών είτε σε 1 625 000 EUR για διάστημα δέκα ετών· εάν ένα δάνειο είναι χαμηλότερο από τα ποσά αυτά ή χορηγείται για περίοδο μικρότερη από 5 ή 10 έτη αντίστοιχα, το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης του εν λόγω δανείου υπολογίζεται ως αναλογικό μερίδιο του σχετικού ανώτατου ορίου που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2· ή
 - γ) το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης έχει υπολογιστεί με βάση το επιτόκιο αναφοράς που ισχύει κατά τη χρονική στιγμή της χορήγησης.
4. Οι ενισχύσεις υπό μορφή εισφοράς κεφαλαίου θεωρούνται διαφανείς ενισχύσεις ήσσοнос σημασίας μόνον εάν το συνολικό ποσό της κρατικής εισφοράς δεν υπερβαίνει το ανώτατο όριο που ισχύει για τις ενισχύσεις ήσσοнос σημασίας.

5. Οι ενισχύσεις που συνίστανται σε μέτρα χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου με τη μορφή επενδύσεων μετοχικού ή οιονεί μετοχικού κεφαλαίου θεωρούνται διαφανείς ενισχύσεις ήσσονος σημασίας μόνον εάν τα κεφάλαια που παρέχονται σε μία ενιαία επιχείρηση δεν υπερβαίνουν το ανώτατο όριο των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας.
6. Οι ενισχύσεις υπό μορφή εγγυήσεων λογίζονται ως διαφανείς ενισχύσεις ήσσονος σημασίας εάν πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:
- α) ο δικαιούχος δεν έχει υπαχθεί σε συλλογική διαδικασία αφερεγγυότητας ούτε πληροί τις προϋποθέσεις με βάση την εθνική νομοθεσία στην οποία υπόκειται για να υπαχθεί σε συλλογική διαδικασία αφερεγγυότητας κατόπιν αιτήσεως των δανειστών του. Για τις μεγάλες επιχειρήσεις, ο δικαιούχος βρίσκεται σε κατάσταση αντίστοιχη προς κατάταξη πιστοληπτικής ικανότητας τουλάχιστον B-· και
 - β) η εγγύηση δεν υπερβαίνει το 80 % του υποκείμενου δανείου και είτε το ποσό που καλύπτεται από την εγγύηση είναι 4 875 000 EUR και η διάρκεια της εγγύησης είναι πέντε έτη είτε το ποσό που καλύπτεται από την εγγύηση είναι 2 437 500 EUR και η διάρκεια της εγγύησης είναι δέκα έτη· Εάν το ποσό που καλύπτεται από την εγγύηση είναι χαμηλότερο από τα προαναφερθέντα ποσά ή η εγγύηση χορηγείται για περίοδο μικρότερη από 5 ή 10 έτη αντίστοιχα, το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης της εν λόγω εγγύησης υπολογίζεται ως αναλογικό μερίδιο του σχετικού ανώτατου ορίου που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2· ή
 - γ) το ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης έχει υπολογιστεί με βάση τις προμήθειες ασφαλούς λιμένα που καθορίζονται σε ανακοίνωση της Επιτροπής· ή
 - δ) προτού τεθεί σε εφαρμογή,
 - i) η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για τον υπολογισμό του ακαθάριστου ισοδύναμου επιχορήγησης της εγγύησης έχει κοινοποιηθεί στην Επιτροπή, δυνάμει άλλου κανονισμού της Επιτροπής στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων ο οποίος ίσχυε κατά τον χρόνο της κοινοποίησης και είχε εγκριθεί από την Επιτροπή ως σύμφωνη με την ανακοίνωση περί εγγυήσεων ή άλλη μεταγενέστερη σχετική ανακοίνωση· και
 - ii) η εγκεκριμένη μέθοδος περιλαμβάνει ρητή πρόβλεψη για το είδος της εγγύησης και το είδος της συγκεκριμένης υποκείμενης πράξης για την οποία πρόκειται στο πλαίσιο της εφαρμογής του παρόντος κανονισμού.
7. Ενισχύσεις που περιλαμβάνονται σε άλλες πράξεις θεωρούνται διαφανείς ενισχύσεις ήσσονος σημασίας εάν η πράξη προβλέπει συγκεκριμένο όριο με το οποίο διασφαλίζεται η μη υπέρβαση του σχετικού ανώτατου ορίου.

Άρθρο 5

Σώρευση

1. Απαγορεύεται η σωρευση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας με άλλες κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται δυνάμει του παρόντος κανονισμού σε σχέση με τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες ή με κρατικές ενισχύσεις για το ίδιο μέτρο χρηματοδότησης επιχειρηματικού κινδύνου, αν από τη σωρευση αυτή προκύπτει ένταση ενίσχυσης ή ύψος ενίσχυσης που

υπερβαίνει αυτό που καθορίστηκε με βάση τα συγκεκριμένα δεδομένα κάθε περίπτωσης σε κανονισμό απαλλαγής κατά κατηγορία ή απόφαση που έχει εκδώσει η Επιτροπή.

2. Ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού μπορούν να σωρευθούν με ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής άλλων κανονισμών σχετικών με ενισχύσεις ήσσονος σημασίας έως το ανώτατο όριο που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2.
3. Απαγορεύεται η σώρευση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος κανονισμού με οποιαδήποτε αντιστάθμιση αναφορικά με την ίδια υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος, ανεξαρτήτως του αν συνιστά ή όχι κρατική ενίσχυση.

Άρθρο 6

Παρακολούθηση

1. Όταν ένα κράτος μέλος σκοπεύει να χορηγήσει σε επιχείρηση ενίσχυση ήσσονος σημασίας δυνάμει του παρόντος κανονισμού, την ενημερώνει εγγράφως σχετικά με το πιθανό ποσό της ενίσχυσης, εκφραζόμενο σε όρους ακαθάριστου ισοδυνάμου επιχορήγησης, και σχετικά με την υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος σε σχέση με την οποία χορηγείται η ενίσχυση, και επίσης της διευκρινίζει ότι πρόκειται για ενίσχυση ήσσονος σημασίας, παραπέμποντας απευθείας στον παρόντα κανονισμό και αναφέροντας τον τίτλο και τα στοιχεία της δημοσίευσής του στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.
2. Σε περίπτωση που μια ενίσχυση ήσσονος σημασίας δυνάμει του παρόντος κανονισμού χορηγείται σε περισσότερες επιχειρήσεις βάσει συγκεκριμένου καθεστώτος και οι εν λόγω επιχειρήσεις λαμβάνουν διαφορετικά ποσά ενίσχυσης βάσει του καθεστώτος αυτού, το οικείο κράτος μέλος δύναται να επιλέξει να εκπληρώσει την ανωτέρω υποχρέωση γνωστοποιώντας στις επιχειρήσεις το πάγιο ποσό που αντιστοιχεί στο μέγιστο ποσό ενίσχυσης το οποίο προβλέπεται να χορηγηθεί βάσει του συγκεκριμένου καθεστώτος. Στις περιπτώσεις αυτές, το πάγιο ποσό λαμβάνεται υπόψη προκειμένου να εξακριβωθεί κατά πόσον τηρείται το ανώτατο ποσό που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2.
3. Προτού χορηγήσει την ενίσχυση, το οικείο κράτος μέλος φροντίζει να λάβει από την επιχείρηση που παρέχει την υπηρεσία γενικού οικονομικού συμφέροντος δήλωση, σε έγγραφη ή ηλεκτρονική μορφή, στην οποία αναφέρονται τυχόν άλλες ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που έλαβε η εν λόγω επιχείρηση δυνάμει του παρόντος κανονισμού ή δυνάμει άλλων κανονισμών σχετικών με τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας κατά τα δύο προηγούμενα οικονομικά έτη και κατά το τρέχον οικονομικό έτος.
4. Τα κράτη μέλη φροντίζουν να καταστεί διαθέσιμο κεντρικό μητρώο ενισχύσεων ήσσονος σημασίας, το οποίο περιέχει πλήρεις πληροφορίες σχετικά με όλες τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που έχουν χορηγηθεί από οποιαδήποτε αρχή του οικείου κράτους μέλους. Το κεντρικό μητρώο ενισχύσεων ήσσονος σημασίας καταρτίζεται εντός 6 μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος κανονισμού. Το κεντρικό μητρώο ενισχύσεων ήσσονος σημασίας πρέπει να συγκροτείται κατά τρόπο που να επιτρέπει την εύκολη πρόσβαση στις πληροφορίες. Οι πληροφορίες δημοσιεύονται σε κοινόχρηστο μορφότυπο δεδομένων λογιστικού φύλλου που παρέχει τη δυνατότητα

αναζήτησης, εξαγωγής, τηλεφόρτωσης και εύκολης δημοσίευσης στο διαδίκτυο, για παράδειγμα σε μορφότυπο CSV ή XML. Το κεντρικό μητρώο ενισχύσεων ήσσονος σημασίας πρέπει να είναι προσβάσιμο μέσω ιστοτόπου χωρίς περιορισμούς, όπως η προηγούμενη εγγραφή των χρηστών. Εναλλακτικά, τα κράτη μέλη μπορούν να παρέχουν πλήρεις πληροφορίες σχετικά με όλες τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που έχουν χορηγηθεί από οποιαδήποτε αρχή του οικείου κράτους μέλους σε μητρώο σε επίπεδο Ένωσης, εάν καταστεί διαθέσιμο τέτοιο μητρώο. Τα κράτη μέλη δημοσιεύουν τις πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην παράγραφο 6 στο κεντρικό μητρώο σε εθνικό ή ενωσιακό επίπεδο για όλες τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που χορηγούνται από οποιαδήποτε αρχή του οικείου κράτους μέλους, το αργότερο εντός 20 εργάσιμων ημερών από τη χορήγηση της ενίσχυσης. Οι παράγραφοι 1 έως 3 παύουν να ισχύουν για ένα κράτος μέλος αφ' ης στιγμής οι πληροφορίες του εθνικού μητρώου ή, εναλλακτικά, του κεντρικού μητρώου της Ένωσης καλύπτουν περίοδο τριών οικονομικών ετών για όλες τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που χορηγήθηκαν από το εν λόγω κράτος μέλος.

5. Τα κράτη μέλη χορηγούν τη νέα ενίσχυση ήσσονος σημασίας δυνάμει του παρόντος κανονισμού μόνον αφού εξακριβώσουν ότι η νέα ενίσχυση δεν θα αυξήσει το συνολικό ποσό των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγούνται στην οικεία επιχείρηση σε επίπεδο πέραν του ανώτατου ορίου που καθορίζεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 και ότι τηρούνται όλες οι προϋποθέσεις που καθορίζονται στον παρόντα κανονισμό.
6. Τα κράτη μέλη δημοσιεύουν τις ακόλουθες πληροφορίες στο κεντρικό μητρώο ενισχύσεων ήσσονος σημασίας σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο:
 - α) στοιχεία ταυτοποίησης του δικαιούχου, συμπεριλαμβανομένων του ονόματος του δικαιούχου και του αναγνωριστικού κωδικού του (αριθμός ταυτοποίησης και είδος ταυτοποίησης)·
 - β) ποσό της ενίσχυσης·
 - γ) ημερομηνία χορήγησης της ενίσχυσης·
 - δ) αρχή που χορηγεί την ενίσχυση·
 - ε) μέσο της ενίσχυσης·
 - στ) σχετικός τομέας τον οποίο αφορά η αντιστάθμιση βάσει της στατιστικής ταξινόμησης των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα που θεσπίστηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1893/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου¹⁸.
7. Τα κράτη μέλη καταγράφουν και συγκεντρώνουν όλες τις πληροφορίες που σχετίζονται με την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού. Τα εν λόγω αρχεία περιέχουν όλες τις πληροφορίες που είναι αναγκαίες για να αποδειχθεί ότι έχουν τηρηθεί οι όροι του παρόντος κανονισμού. Τα αρχεία που αφορούν μεμονωμένες ενισχύσεις ήσσονος σημασίας πρέπει να διατηρούνται επί 10 οικονομικά έτη από την ημερομηνία κατά την οποία χορηγήθηκε η ενίσχυση. Τα αρχεία που αφορούν καθεστώς ενισχύσεων ήσσονος σημασίας πρέπει να διατηρούνται επί 10 έτη από την ημερομηνία χορήγησης της

¹⁸ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1893/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Δεκεμβρίου 2006, για τη θέσπιση της στατιστικής ταξινόμησης των οικονομικών δραστηριοτήτων NACE–αναθεώρηση 2 και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3037/90 του Συμβουλίου και ορισμένων κανονισμών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων σχετικών με ειδικούς στατιστικούς τομείς (ΕΕ L 393 της 30.12.2006, σ. 1).

τελευταίας επιμέρους ενίσχυσης δυνάμει του καθεστώτος.

8. Μετά από γραπτή αίτηση της Επιτροπής, το οικείο κράτος μέλος παρέχει στην Επιτροπή, εντός 20 εργάσιμων ημερών ή εντός μεγαλύτερης προθεσμίας που ορίζεται στην αίτηση, όλες τις πληροφορίες που η Επιτροπή θεωρεί αναγκαίες για να εκτιμήσει αν έχουν τηρηθεί οι όροι του παρόντος κανονισμού, ιδίως όσον αφορά το συνολικό ποσό των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας δυνάμει του παρόντος κανονισμού και δυνάμει άλλων κανονισμών σχετικών με ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που έχει λάβει συγκεκριμένη επιχείρηση.

Άρθρο 7

Μεταβατικές διατάξεις

1. Ο παρών κανονισμός εφαρμόζεται στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας για την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος οι οποίες χορηγήθηκαν πριν από την ημερομηνία έναρξης ισχύος του, εφόσον οι ενισχύσεις πληρούν όλες τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον παρόντα κανονισμό. Κάθε ενίσχυση για την παροχή υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος που δεν πληροί τις εν λόγω προϋποθέσεις αξιολογείται σύμφωνα με τις σχετικές αποφάσεις, πλαίσια, κατευθυντήριες γραμμές, ανακοινώσεις και κοινοποιήσεις.
2. Κάθε μεμονωμένη ενίσχυση ήσσονος σημασίας που χορηγήθηκε μεταξύ της 25ης Απριλίου 2012 και της 31ης Δεκεμβρίου 2023 και η οποία πληροί τις προϋποθέσεις του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 360/2012 λογίζεται ως μη ανταποκρινόμενη στο σύνολο των κριτηρίων του άρθρου 107 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ και συνεπώς ισχύει γι' αυτήν απαλλαγή από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται στο άρθρο 108 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ.
3. Κατά τη λήξη της περιόδου ισχύος του παρόντος κανονισμού ή εάν τροποποιηθεί ο κανονισμός, κάθε καθεστώς ενίσχυσης ήσσονος σημασίας που πληροί τις προϋποθέσεις του μπορεί νομίμως να εφαρμοστεί για ένα περαιτέρω εξάμηνο.

Άρθρο 8

Έναρξη ισχύος και περίοδος εφαρμογής

Ο παρών κανονισμός αρχίζει να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 2024.

Εφαρμόζεται έως την 31η Δεκεμβρίου 2030.

Ο παρών κανονισμός είναι δεσμευτικός ως προς όλα τα μέρη του και ισχύει άμεσα σε κάθε κράτος μέλος.

Βρυξέλλες,

Για την Επιτροπή

Η Πρόεδρος

Ursula von der Leyen